

ผลกระทบบจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16
เรื่อง สัญญาเช่า ต่ออัตราส่วนทางการเงิน ด้านผู้เช่า ของ
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
กรณีศึกษา กลุ่มธุรกิจสื่อสารและธุรกิจค้าปลีก

มสารัตน์ ดิฐวงศ์วัชร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2564

**EFFECTS OF THE ADOPTION OF TFRS 16 ON LEASE AGREEMENTS ON
THE LESSEE'S FINANCIAL RATIO OF COMPANIES LISTED IN THE
STOCK EXCHANGE OF THAILAND CASE STUDY OF
COMMUNICATION AND RETAIL BUSINESS GROUP**

MASARAT DITWONGWAT

The logo of Dhurakij Pundit University (DPU) is faintly visible in the background. It features the letters 'DPU' in a large, stylized, purple font. To the right of the letters is a circular emblem with a blue and white striped pattern, resembling a globe or a decorative ball.

**A Thematic Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program
College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University**

2021

ใบรับรองสารนิพนธ์

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา บัญชีมหาบัณฑิต

หัวข้อสารนิพนธ์ ผลกระทบจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า
ต่ออัตราส่วนทางการเงิน ด้านผู้เช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
กรณีศึกษากลุ่มธุรกิจสื่อสารและธุรกิจค้าปลีก

เสนอโดย นางสาวมสารศม์ ดิฐวงศ์วัชร

สาขาวิชา บัญชีมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผศ.ดร.รัชดาภรณ์ เสมาชันท์

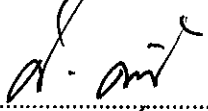
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(ผศ.ดร.พิชานนท์ เพชรเชิดชู)

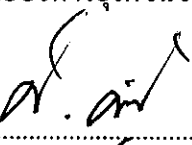

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผศ.ดร.รัชดาภรณ์ เสมาชันท์)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. ศิริเดช คำสุพรหม)

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชีรับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วันที่ 13 เดือน ก.ค. พ.ศ. 2564

หัวข้อสารนิพนธ์	ผลกระทบจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ต่ออัตราส่วนทางการเงินด้านผู้เช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา กลุ่มธุรกิจสื่อสารและธุรกิจค้าปลีก
ชื่อผู้เขียน	มสารัมภ์ คิฐวงษ์วัชร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดาภรณ์ เสมามันต์
สาขาวิชา	การบัญชี
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ด้านผู้เช่าก่อนและหลังจากการนำมาตราฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินปี 2562 และ 2563 กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 51 บริษัท โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสื่อสาร 27 บริษัท และ กลุ่มค้าปลีก 24 บริษัท วิธีการศึกษา ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้นโดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยแสดงผลในรูปแบบ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ โดยใช้วิธีการทดสอบแบบจับคู่ (Paired Samples T-Test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (IFRS) ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญด้านผู้เช่า ของกลุ่มธุรกิจสื่อสาร ทั้ง 7 อัตราส่วน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันที่ถดถอยลง คือ การเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ส่วนอัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยออกมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Seay & Wood (2010) ส่วนอัตราส่วนทางการเงินกลุ่มธุรกิจค้าปลีก ทั้ง 7 อัตราส่วน มีทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางเดียวกันที่ดีขึ้น คือ การเปลี่ยนแปลงที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ส่วนอัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: สัญญาเช่า, อัตราส่วนทางการเงิน, ธุรกิจสื่อสาร, ธุรกิจค้าปลีก

Thematic Paper Title	EFFECTS OF THE ADOPTION OF TFRS 16 ON LEASE AGREEMENTS ON THE LESSEE'S FINANCIAL RATIO OF COMPANIES LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND CASE STUDY OF COMMUNICATION AND RETAIL BUSINESS GROUP
Author	Masarat Ditwongwat
Thematic Paper Advisor	Asst. Prof. Dr. Ratchadaporn Semakan
Department	Accountancy
Academic Year	2020

ABSTRACT

The objective of this research is to study the impact on key financial ratios for the lessee, before and after the adoption of Financial Reporting Standard (TFRS16) on Lease Agreements of companies listed on the Stock Exchange of Thailand. Data was collected from the financial statements, and notes from the financial statements, for the years 2019 and 2020. A total of 51 companies were sampled, then classified into 2 groups: 27 communication companies and 24 retail companies. Descriptive statistics analysis results are shown in the form of minimum, maximum, mean, standard deviation, and tested for differences in financial ratios before and after the implementation of the new financial reporting standards. By using the Paired Samples T-Test method to test the difference of financial ratios, namely the ratio of total debt to total assets, debt to equity ratio, gross profit ratio, operating profit ratio, net profit ratio, return on total assets and return on equity.

The results showed that when the Financial Reporting Standard (TFRS16) Leases, Key Financial Ratios of Tenants in all 7 classifications deteriorated, namely, a significant increase in the total debt to total assets ratio. and debt to equity ratio. The gross profit ratio, operating profit ratio, net profit margin,

return on total assets and the rate of return on equity experienced a decrease in the direction of change. The results of the study were found to be in line with the research of Seay & Wood (2010). The seven financial ratios of the retail business group were in the same direction for improvement, namely, the change was significantly reduced in the total debt to total assets ratio and the debt to equity ratio. The gross profit ratio, operating profit ratio, net profit ratio, return on total assets and the rate of return on equity experienced significant increase in changes.

Keywords: Lease agreement, Financial ratio, Communication business, Retail business

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “ผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่องสัญญาเช่า ต่ออัตราส่วนทางการเงิน ด้านผู้เช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มธุรกิจสื่อสารและธุรกิจค้าปลีก” ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากหลายๆท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดาภรณ์ เสมาจันทร์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำแนะนำในการคัดเลือกเรื่องที่จะทำการศึกษาค้นคว้าให้ ความรู้ด้านวิชาการ ด้านเทคนิค และข้อคิดต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัย มีความซาบซึ้งต่อความเมตตากรุณาของท่านและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ในท้ายที่สุดนี้ ต้องขอระลึกถึงความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่านที่เป็นผู้ชี้แนะแนวทางการศึกษาในตอนต้น รวมทั้งให้คำแนะนำในการประมวลผลข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์และการทดสอบต่างๆที่เป็นประโยชน์และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจรวมทั้งให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

มสาวรีย์ ดิฐวงค์วัชร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1 บทนำ.....	5
2.2 ภาพรวมของมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าฉบับเดิม	6
2.3 ภาพรวมของมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าฉบับใหม่.....	8
2.4 ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาเช่าฉบับเดิมและฉบับใหม่.....	9
2.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	14
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	23
3.1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย.....	23
3.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
4.1 ค่าสถิติเชิงพรรณนากลุ่มธุรกิจสื่อสาร.....	25
4.2 ค่าสถิติเชิงพรรณนากลุ่มธุรกิจค้าปลีก.....	26

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3 ค่าสถิติเชิงอนุมาณของความแตกต่างของกลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีก....	27
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	29
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	30
5.2 อภิปรายผล.....	30
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	31
บรรณานุกรม.....	33
ภาคผนวก.....	37
ก. บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มธุรกิจสื่อสาร ที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 27 บริษัท.....	38
ข. บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก ที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 27 บริษัท.....	39
ประวัติผู้เขียน.....	40

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ผลวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนากลุ่มธุรกิจสื่อสาร (n=27)	25
4.2 ผลวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนากลุ่มธุรกิจค้าปลีก (n=24)	26
4.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังจาก การปฏิบัติ ตาม TFRS16 สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีก.....	27

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันกิจการส่วนใหญ่ต้องมีทรัพย์สินในการประกอบกิจการ เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร อุปกรณ์ หรือ ยานพาหนะ ซึ่งการจัดหาให้ได้มาในทรัพย์สินหรือสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น กิจการที่มีทุนเพียงพอหรือมีแหล่งกู้ยืมเงินจะสามารถซื้อทรัพย์สินและได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นทันที ซึ่งปัจจุบันกิจการส่วนใหญ่นิยมจัดหาทรัพย์สินโดยการทำสัญญาเช่าแทนการซื้อทรัพย์สิน เพราะไม่ต้องจ่ายเงินทั้งจำนวนในครั้งเดียว สามารถที่จะทยอยจ่ายชำระเป็นงวด ๆ ได้ตามเงื่อนไขในสัญญาและสามารถใช้สิทธิในการใช้ทรัพย์สินนั้นเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงเศรษฐกิจและมีสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ

การเช่าถือเป็นธุรกรรมที่สำคัญของหลายๆกิจการในหลายกลุ่มอุตสาหกรรม โดยการเช่าเป็นวิธีในการให้ได้รับสิทธิในการเข้าถึงการใช้สินทรัพย์ การจัดหาทุน รวมถึงลดสถานะความเสี่ยงของความเป็นเจ้าของสินทรัพย์ของกิจการเนื่องจากความแพร่หลายของธุรกรรมการเช่า จึงมีความสำคัญที่ผู้ใช้งบการเงินควรได้รับข้อมูลที่ให้ภาพเกี่ยวกับกิจกรรมการเช่าของกิจการที่สมบูรณ์ และสามารถเปรียบเทียบกันได้ ซึ่งวิธีการบัญชีเดิมสำหรับสัญญาเช่าตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (TAS 17) เรื่อง สัญญาเช่า ได้กำหนดให้ผู้เช่าและผู้ให้เช่าจัดประเภทสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงาน และมีวิธีการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าทั้งสองประเภทนี้แตกต่างกัน กล่าวคือวิธีการบัญชีไม่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงินได้ เนื่องจากวิธีการดังกล่าวไม่ได้เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมสำหรับรายการการเช่าในทุกกรณี โดยเฉพาะการที่ไม่ได้กำหนดให้ผู้เช่ารับรู้สินทรัพย์และหนี้สินที่เกิดขึ้นจากสัญญาเช่าดำเนินงาน ซึ่งส่งผลให้สัญญาเช่าจำนวนมากไม่ถูกรับรู้เป็นสินทรัพย์และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน ทั้งที่สิทธิในการใช้สินทรัพย์และภาระผูกพันที่เกิดขึ้นจากสัญญาเช่า เป็นไปตามนิยามของสินทรัพย์และหนี้สินรวมทั้งส่งผลให้อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ถูกบิดเบือนจากข้อเท็จจริง วิธีการบัญชีใหม่ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 (IFRS 16) เรื่อง สัญญาเช่า ได้กำหนดให้ผู้เช่ารับรู้สินทรัพย์สิทธิการใช้เป็นสินทรัพย์ในงบการเงินและรับรู้หนี้สินจากภาระผูกพันที่เกิดขึ้นจากสัญญาเช่าเข้ามาในงบการเงิน ซึ่งวิธีการบัญชีนี้จะส่งผลให้การนำเสนอสินทรัพย์และหนี้สินของผู้เช่าเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมมากขึ้นอย่างใดก็ตามผู้ใช้งบการเงินที่นำข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับสัญญาเช่าที่ปรากฏในงบการเงินไปใช้ในการ

กำหนดเป็นข้อผูกพันหรือข้อกำหนดตามข้อตกลงหรือสัญญาพึงระมัดระวังและให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าว เนื่องจากข้อมูลทางการเงินตาม TFRS16 อาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้งบการเงินดังกล่าวได้ รวมทั้งยังเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลให้สะท้อนสภาพความเสี่ยงทางการเงิน และเงินทุนของผู้เช่าได้ดีขึ้น (ศิริจันทร์ เหลืองธนหิรัณย์, 2560)

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ หรือ International Accounting Standards Board (IASB) ได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 (IFRS 16) เรื่อง สัญญาเช่า ซึ่งจะมีผลบังคับใช้กับรายงานทางการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชี เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 โดยกำหนดให้ผู้เช่าต้องรับรู้รายการสิทธิการใช้ทรัพย์สินเป็นรายการสินทรัพย์และรับรู้หนี้สินจากภาระผูกพันที่เกิดขึ้นจากสัญญาเช่าทุกสัญญา เป็นรายการหนี้สินทั้งหมดมาแสดงในงบแสดงฐานะการเงิน ยกเว้นสัญญาเช่าที่มีอายุไม่เกิน 12 เดือน และต้องมีการตัดจำหน่ายสิทธิการใช้ทรัพย์สินด้วยวิธีเส้นตรง และ คอกเบี้ยจ่ายต้องรับรู้ด้วยวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ซึ่งส่งผลให้การนำเสนอสินทรัพย์และหนี้สินของผู้เช่าเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมมากขึ้น รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งจะสะท้อนสภาพความเสี่ยงทางการเงินและเงินทุนของผู้เช่าได้ดีขึ้น

ดังนั้นเมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มีผลบังคับใช้จะทำให้หลักเกณฑ์ในการรับรู้รายการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินและการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญและจากบทความ เรื่อง IFRS 16 สัญญาเช่า และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง (ศิริจันทร์ เหลืองธนหิรัณย์, 2560) ได้อธิบายหลักการและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ ภายใต้ IFRS 16 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจาก TAS 17 โดยได้มีการกำหนดหลักการใหม่สำหรับการบัญชีของผู้เช่าต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินที่เกิดจากสัญญาเช่าทุกสัญญา ยกเว้นสัญญาเช่าระยะสั้นที่มีอายุไม่เกิน 12 เดือนหรือสัญญาเช่าที่มีสินทรัพย์อ้างอิงมีมูลค่าต่ำ ซึ่งผู้เช่าสามารถเลือกที่จะไม่รับรู้สินทรัพย์และหนี้สินจากสัญญาเช่าดังกล่าวแต่รับรู้ค่าเช่าที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่านั้นเป็นค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรงตลอดอายุของสัญญาเช่าหรือตามเกณฑ์อื่นที่เป็นระบบ หากเกณฑ์ดังกล่าวสะท้อนถึงรูปแบบที่ผู้เช่าได้รับประโยชน์ได้ดีกว่า ภายใต้ IFRS 16 สำหรับสินทรัพย์ที่เกิดจากสัญญาเช่า (สิทธิการใช้สินทรัพย์) ซึ่งผู้เช่ารับรู้ในรายงานการเงิน ผู้เช่าต้องแสดงรายการสิทธิการใช้สินทรัพย์นั้นในงบแสดงฐานะการเงินแยกต่างหากจากสินทรัพย์อื่น หรืออาจรวมสิทธิการใช้สินทรัพย์ในรายการบรรทัดเดียวกับสินทรัพย์อ้างอิงที่ถูกนำเสนอ ถ้ากิจการเป็นเจ้าของสินทรัพย์นั้นเอง โดยผู้เช่าต้องทำการเปิดเผยข้อมูลว่า สิทธิการใช้สินทรัพย์ถูกรวมไว้ในบรรทัดใดในงบแสดงฐานะการเงิน กิจการต้องนำเสนอสิทธิการใช้สินทรัพย์เป็นอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน ถ้าเป็นไปตามคำนิยามของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนและสำหรับหนี้สินตามสัญญาเช่า ผู้เช่า

ต้องแสดงรายการแยกจากหนี้สินอื่นหรือหากผู้เช่าไม่ได้แสดงรายการหนี้สินตามสัญญาเช่าแยกต่างหากผู้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูลว่าหนี้สินตามสัญญาเช่าถูกรวมไว้ในบรรทัดใดในงบแสดงฐานะการเงิน แม้หลักการบัญชีสำหรับผู้ให้เช่าจะไม่มีเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ แต่การเปลี่ยนแปลงหลักการบางเรื่องภายใต้ TFRS 16 ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ให้เช่า คือ หลักการในเรื่องการเช่าช่วง การขายและการเช่ากลับคืนก็ต้องมีการพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงด้วย นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลง TFRS 16 เรื่องสัญญาเช่าดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อกิจการที่เป็นผู้เช่าสินทรัพย์โดยเฉพาะกิจการในกลุ่มอุตสาหกรรม เช่น กลุ่มธุรกิจขนส่งและสายการบิน กลุ่มธุรกิจค้าปลีก กลุ่มธุรกิจสื่อสาร กลุ่มธุรกิจโรงพยาบาล กลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเหล็ก เป็นต้น

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าว นำมาสู่วัตถุประสงค์ของการวิจัยจากมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า (TFRS 16) กิจการที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ประเด็นที่สำคัญของมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับดังกล่าว ที่จะมีผลบังคับใช้กับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชี เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 จะส่งผลกระทบต่ออย่างมากกับกิจการที่มีการทำสัญญาเช่า โดยเฉพาะด้านของผู้เช่า ซึ่งธุรกิจที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ คือ ธุรกิจสื่อสาร ธุรกิจค้าปลีก และมีการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติเพื่อแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ใหม่อย่างเที่ยงธรรม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบและความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ด้านผู้เช่าจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของกลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีก

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญของการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้วยวิธีการวิเคราะห์จากข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของกลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีก ที่มีผลการดำเนินงานในระหว่างปี พ.ศ. 2562 และ 2563 โดยอาศัยข้อมูลเผยแพร่บน website ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th)

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1. อัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มธุรกิจสื่อสาร มีความแตกต่างกัน
2. อัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก มีความแตกต่างกัน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาวิจัยนี้เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบที่มีสาระสำคัญระหว่างอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ต่อกิจการของกลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีก
2. ผลการศึกษาวิจัยนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการประเมินข้อมูลทางการเงินของบริษัทสำหรับผู้ใช้งบการเงินและนักลงทุนสามารถนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม
3. ผลการศึกษาวิจัยนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลกระทบการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาใช้ปฏิบัติในกิจการต่อไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

สัญญาเช่า (lease) หมายถึง สัญญาหรือส่วนของสัญญาที่ผู้ให้เช่าให้สิทธิแก่ผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์ (สินทรัพย์อ้างอิง) สำหรับช่วงระยะเวลาที่ตกลงกันเพื่อเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทน

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) หมายถึง เครื่องมือในการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงิน ทราบถึงสถานการณ์และแนวโน้มในอนาคต โดยการนำข้อมูลของงบการเงินมาเปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของธุรกิจ

ธุรกิจสื่อสาร (Communication Business) หมายถึง ธุรกิจที่มีลักษณะดำเนินธุรกิจด้านระบบสื่อสารโทรคมนาคม และเครือข่ายสื่อสารข้อมูล ที่ทันสมัยอย่างครบวงจร ตั้งแต่การให้คำปรึกษา สํารวจ ออกแบบ ติดตั้ง วางระบบ ซ่อมแซม บริการ ฯลฯ

ธุรกิจค้าปลีก (Retail Business) หมายถึง ธุรกิจที่มีลักษณะการซื้อขายสินค้าและบริการ โดยตรงให้กับผู้บริโภคหรือเป็นผู้บริโภคคนสุดท้ายที่ต้องการซื้อสินค้าและบริการ ไปบริโภคเองซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับการซื้อขายเพื่อนำไปขายในร้านค้าปลีกหรือผู้จำหน่ายอีกทีหนึ่ง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

การวิจัยเรื่องผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ต่ออัตราส่วนทางการเงิน ด้านผู้เช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มธุรกิจสื่อสารและธุรกิจค้าปลีก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มธุรกิจสื่อสารและธุรกิจค้าปลีก จำนวนรวม 51 บริษัท และแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

คำนิยามศัพท์ ตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ 89/2562 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2562

1. ผู้เช่า หมายถึง กิจการที่ได้มาซึ่งสิทธิการใช้สินทรัพย์อ้างอิง สำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยแลกเปลี่ยนสิ่งตอบแทน
2. ผู้ให้เช่า หมายถึง กิจการที่มอบสิทธิการใช้สินทรัพย์อ้างอิง สำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทน
3. วันเริ่มต้นของสัญญาเช่า หมายถึง วันที่ทำสัญญาเช่าหรือวันที่คู่สัญญาได้ก่อให้เกิดผลผูกพันตามเงื่อนไขและข้อกำหนดหลักของสัญญาเช่าแล้วแต่วันใดจะเกิดขึ้นก่อน
4. วันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผล หมายถึง วันที่ผู้ให้เช่าทำให้สินทรัพย์อ้างอิงพร้อมใช้งานโดยผู้เช่า
5. สิ่งจูงใจในสัญญาเช่า หมายถึง จำนวนเงินซึ่งผู้ให้เช่าจ่ายชำระให้กับผู้เช่าซึ่งเกี่ยวกับสัญญาเช่า หรือการชดเชย หรือการยอมรับต้นทุนของผู้เช่าโดยผู้ให้เช่า
6. สัญญาเช่าดำเนินงาน หมายถึง สัญญาเช่าที่ไม่ทำให้เกิดการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์อ้างอิง
7. สัญญาเช่าเงินทุน หมายถึง สัญญาเช่าที่ทำให้เกิดการโอนความเสี่ยงและผลตอบแทนอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมดที่ผู้เป็นเจ้าของพึงได้รับจากสินทรัพย์อ้างอิง
8. สัญญาเช่าระยะสั้น หมายถึง สัญญาเช่าที่มีอายุสัญญาเช่า 12 เดือนหรือน้อยกว่านับตั้งแต่วันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผลสัญญาเช่าที่ผู้เช่ามีสิทธิเลือกซื้อสินทรัพย์ไม่จัดเป็นสัญญาเช่าระยะสั้น
9. การเปลี่ยนแปลงสัญญาเช่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงขอบเขตของสัญญาเช่าหรือสิ่งตอบแทนสำหรับสัญญาเช่าที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขและข้อกำหนดเดิมในสัญญาเช่า

10. อายุของสัญญาเช่า หมายถึง ระยะเวลาซึ่งบอกเลิกไม่ได้ที่ผู้เช่ามีสิทธิการใช้สินทรัพย์ อ้างอิง ทั้งนี้ให้รวมถึง

(ก) ระยะเวลาที่ผู้เช่ามีสิทธิเลือกขยายอายุสัญญาเช่าออกไปอีก หากผู้เช่ามีความแน่นอนอย่างสมเหตุสมผลที่จะใช้สิทธิเลือกนั้น และ

(ข) ระยะเวลาที่ผู้เช่ามีสิทธิเลือกยกเลิกสัญญาเช่า หากผู้เช่ามีความแน่นอนอย่างสมเหตุสมผลที่จะไม่ใช้สิทธิเลือกนั้น

11. ระยะเวลาการใช้ หมายถึง ระยะเวลาทั้งหมดที่สินทรัพย์ถูกใช้เพื่อให้เป็นไปตามสัญญาที่ทำกับลูกค้า (รวมถึงระยะเวลาที่ไม่ได้ใช้งานอย่างต่อเนื่องกัน)

12. อายุเชิงเศรษฐกิจ หมายถึง ข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้

12.1 ระยะเวลาที่คาดว่าสินทรัพย์จะให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจกับผู้เช่ารายเดียวหรือหลายราย หรือ

12.2 จำนวนผลผลิตหรือจำนวนหน่วยในลักษณะอื่นที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งผู้เช่ารายเดียวหรือหลายรายคาดว่าจะได้รับจากการใช้สินทรัพย์

13. สิทธิการใช้สินทรัพย์ หมายถึง สิทธิที่แสดงสิทธิของผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์ อ้างอิงสำหรับช่วงอายุสัญญาเช่า

14. สิทธิใช้อ้างอิง หมายถึง สิทธิที่ตามสัญญาเช่า ซึ่งผู้เช่าให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์นั้นต่อผู้เช่า

15. มูลค่ายุติธรรม หมายถึง เพื่อวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติตามข้อกำหนดของการบัญชีสำหรับผู้ให้เช่าตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ มูลค่ายุติธรรม คือ จำนวนเงินที่ใช้แลกเปลี่ยนสินทรัพย์ชำระหนี้ระหว่างบุคคลฝ่ายต่างๆ ที่มีการต่อรองอย่างเป็นอิสระและมีความรอบรู้และเต็มใจ

16. ความเกี่ยวข้องกับการค้าสินใจ หมายถึง ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจสามารถทำให้ผู้ใช้ตัดสินใจแตกต่างไป แม้ว่าจะได้รับทราบข้อมูลจากแหล่งอื่นแล้ว

17. ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม หมายถึง รายงานทางการเงิน เป็นตัวแทนปรากฏการณ์เชิงเศรษฐกิจในรูปของข้อความและตัวเลขที่ข้อมูลนั้นนำเสนอด้วยการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมอย่างสมบูรณ์ ควรมี 3 ลักษณะ คือ ครบถ้วน เป็นกลาง และปราศจากข้อผิดพลาด

2.2 ภาพรวมของมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าฉบับเดิม

ศัลปพร ศรีจันทเพชร และ อนุวัฒน์ ภัคคี (2562) กล่าวว่า มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (เดิม) เรื่อง สัญญาเช่า กำหนดให้ผู้เช่า (Lessees) จำแนกสัญญาเช่าออกเป็น 2 ประเภท คือ (1)

สัญญาเช่าการเงิน (Finance Leases) และ (2) สัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Leases) ซึ่งทั้งสองประเภทดังกล่าวจะมีวิธีการบัญชีที่ต่างกัน กล่าวคือ ผู้เช่าจะรับรู้สัญญาเช่าการเงินเป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน ส่วนสัญญาเช่าดำเนินงานจะรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน

ในต่างประเทศนั้น IAS17 และ SFAS13 รวมทั้งประเทศไทย TAS17 ได้กำหนดให้กิจการจัดประเภทสัญญาเช่า เป็น 2 ประเภท หากกิจการจัดประเภทสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงินตาม U.S. GAAP จะรับรู้เป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน หากจัดประเภทเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน รายการสัญญาเช่าจะไม่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน ยกเว้นการตั้งรายการค่าเช่าค้างจ่าย กล่าวคือรายการสัญญาเช่าดำเนินงานถือเป็นรายการสัญญาเช่าที่เรียกว่า “รายการ นอกงบดุล” (Off-balance Sheet) (Morales Díaz & Zamora Ramírez, 2018) ทั้งนี้การทำสัญญาเช่าดำเนินงานยังช่วยให้อัตราส่วนทางการเงินและผลกำไรของบริษัทในสหราชอาณาจักร (Beattie et al., 1998) และสหรัฐอเมริกาดีขึ้น (Ely, 1995)

ผลกระทบจากการใช้วิธีบัญชีเกี่ยวกับสัญญาเช่าที่แตกต่างกัน ส่งผลให้อัตราส่วนทางการเงินของแต่ละกิจการไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ เช่น บริษัทที่จัดประเภทเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) อาจต่ำกว่ากิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงิน เนื่องจากมีสัดส่วนหนี้สินที่เกิดจากสัญญาเช่านำเสนอไว้ในงบแสดงฐานะการเงินด้วย ในขณะที่ Duke, Hsieh, and Su (2009) กล่าวว่ากิจการได้รับประโยชน์จากการทำสัญญาเช่าดำเนินงานมายาวนานหลายทศวรรษ เนื่องจากทั้งสินทรัพย์และหนี้สินที่กิจการเช่าไม่ได้แสดงไว้ในงบแสดงฐานะการเงิน เพียงแต่กิจการได้เปิดเผยข้อมูลไว้เป็นภาระผูกพันตามสัญญาเช่าในอนาคต จึงอาจเป็นไปได้ว่ากิจการได้รับประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นการรักษาระดับโครงสร้างเงินทุนและอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ หรือสัญญาที่ผู้บริหารได้ทำไว้กับผู้ถือหุ้น

Imhoff, Libe, and Wright (1991) พบว่าการทำสัญญาเช่าการเงิน ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ Branswijck, Longueville, and Everaert (2011) พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets) และอัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio) ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญจากการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน ในทำนองเดียวกัน Nuryania, Hengb, and Juliestaa (2015) กล่าวว่า การจัดหาเงินทุนด้วยการทำสัญญาเช่าดำเนินงานส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงิน ดังนั้น หากผู้บริหารมีพฤติกรรมฉวยโอกาส (Opportunistic Behavior) โดยใช้ดุลยพินิจในการเลือกวิธีปฏิบัติทางบัญชี ในการรับรู้สัญญาเช่าเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง จะ

ส่งผลให้งบการเงินขาดลักษณะเชิงคุณภาพตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นจุดอ่อนที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการเปิดทางเลือกให้กิจการเลือกจัดประเภทสัญญาเช่าตามสถานการณ์ที่กำหนดไว้ใน IAS 17 ในลักษณะนี้ กิจการอาจมีความจงใจในการทำให้สัญญาเช่าจัดประเภทเป็นสัญญาเช่าดำเนินงานได้

สำหรับข้อบกพร่องของสัญญาเช่าฉบับเดิม สรุปได้ดังนี้

งบการเงินขาดลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม รวมทั้งขาดความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้ระหว่างกิจการที่ทำสัญญาเช่าการเงินกับกิจการที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานและภายในกิจการเอง หากต่างรอบระยะเวลาบัญชีใช้วิธีการจัดทำสัญญาเช่าแตกต่างกัน

การวิเคราะห์งบการเงินต้องปรับปรุงรายการสัญญาเช่าดำเนินงาน (รายการนอกงบดุล: Off-balanced Sheet) ไปเป็นรายการสัญญาเช่าการเงิน เพื่อให้การวิเคราะห์ไม่บิดเบือนความจริงแต่ในทางปฏิบัติการปรับปรุงดังกล่าว ทำได้ยากและใช้เวลามากในการปรับปรุง จึงทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับของผู้ใช้งบการเงิน

เกิดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล (Information Asymmetry) เนื่องจากผู้บริหารจะมีข้อมูลเกี่ยวกับ สัญญาเช่าดำเนินงานมากกว่านักลงทุนหรือบุคคลภายนอกกิจการ ทำให้นักลงทุนที่ไม่เข้าใจอาจตัดสินใจลงทุนผิดพลาด

จากเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสัญญาเช่าฉบับเดิมมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงบการเงินและการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ดังนั้นเพื่อให้งบการเงินให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า (IFRS 16) จึงได้กำหนดหลักการบัญชีสัญญาเช่าเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ใช้งบการเงินจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาเช่าที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยในการประเมินมูลค่าของกิจการรวมทั้งการคาดการณ์กระแสเงินสดในอนาคต

2.3 ภาพรวมของมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าฉบับใหม่

ซิลปพร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภักดี (2562) กล่าวว่า IFRS 16 ได้อธิบายว่า คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (The International Accounting Standards Board: IASB) และคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการรายงานทางการเงินของสหรัฐอเมริกา (The Financial Accounting Standards Board: FASB) ได้เริ่มโครงการพัฒนาแนวทางเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับสัญญาเช่าใหม่ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เข้ารับรู้อย่างไรก็ตามสัญญาเช่าเป็นสินทรัพย์ (สิทธิใน

การใช้สินทรัพย์: Right of Use) และหนี้สิน(ภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาเช่า) ในงบแสดงฐานะการเงินส่งผลให้ข้อมูลสินทรัพย์และหนี้สินที่เกิดจากการทำสัญญาเช่าที่นำเสนอในงบการเงิน เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมและทำให้ข้อมูลดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากยิ่งขึ้นเนื่องจากรายการหนี้สินที่อยู่นอกงบแสดงฐานะการเงิน(สัญญาเช่าดำเนินงาน) ได้ถูกนำมารับรู้ในงบการเงินด้วย

สำหรับสัญญาเช่าแบบใหม่นี้ส่งผลกระทบต่องบการเงินของกิจการในเรื่องของระดับหนี้สิน ไม่เพียงแต่ผลกำไร อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ แต่ยังรวมถึงมาตรการในการจัดหาเงิน เช่น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น จะเปลี่ยนแปลงไป หากกิจการนำสัญญาเช่าดำเนินงานมาแสดงไว้ในงบการเงิน แทนที่จะเปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน(Beattie et al., 1998) นอกจากนี้สัญญาเช่าแบบใหม่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนในภาพรวม (เช่น ราคาหุ้น) และพฤติกรรมของผู้บริหาร (เช่น การตัดสินใจทางการเงิน และการจัดการกำไร) (Branswijck et al., 2011) ภายใต้ IFRS 16 กิจการไม่สามารถจัดประเภทสัญญาเช่าได้ดังเช่นเดิม เนื่องจาก IASB และ FASB ตัดสินใจว่า กิจการผู้เช่าต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สินสำหรับสัญญาเช่าทุกรายการ (โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์) โดยกำหนดคำนิยาม (Definition) ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดย IASB ตัดสินใจกำหนดให้ใช้วิธีการบัญชีเดียวสำหรับด้านผู้เช่า (Single Lessee Accounting Model) กล่าวคือ กิจการผู้เช่าต้องรับรู้รายการสัญญาเช่าทุกรายการในงบแสดงฐานะการเงิน (เป็นรายการสิทธิในการใช้สินทรัพย์และหนี้สินจากสัญญาเช่า) ในขณะที่ FASB ตัดสินใจเลือกวิธีการบัญชีสำหรับกิจการผู้เช่า โดยให้มี 2 รูปแบบ โดยกำหนดให้กิจการผู้เช่าจัดประเภทสัญญาเช่าให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ US GAAP เพื่อใช้สำหรับการจำแนกเป็นสัญญาเช่าเงินทุน กับ สัญญาเช่าดำเนินงาน ซึ่งจะมีวิธีปฏิบัติทางบัญชีแตกต่างกันอย่างชัดเจน

กิจการในประเทศไทยได้จัดทำงบการเงินตามข้อกำหนดของ IASB จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับการใช้ “วิธีการบัญชี เดียวสำหรับด้านผู้เช่า” กับทุกสัญญาเช่าที่มีอายุสัญญามากกว่า 1 ปีขึ้นไป เมื่อนำ IFRS 16 มาถือปฏิบัติ

2.4 ข้อแตกต่างระหว่างสัญญาเช่าฉบับเดิมและฉบับใหม่

ศิลาพร ศรีจันเพชร และ อนุวัฒน์ ภักดี (2562) กล่าวว่า IFRS 16 มีความแตกต่างกับ IAS 17 อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นคำนิยาม วิธีปฏิบัติทางบัญชีการแสดงรายการในงบการเงิน รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้และความโปร่งใสในงบแสดงฐานะการเงิน ข้อแตกต่างของ IFRS 16 และ IAS 17 สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

คำนิยามของสัญญาเช่า

สัญญาเช่าตาม IFRS 16 หมายถึง สัญญาหรือส่วนหนึ่งของสัญญาที่ให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์อ้างอิง (Right of Use Assets) สำหรับช่วงระยะเวลาที่ตกลงกันเพื่อการแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทน ตามคำนิยามนี้ให้ความสำคัญกับผู้ควบคุม (Control) สิทธิในการใช้สินทรัพย์ซึ่งจะสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า เพื่อใช้สำหรับการแยกสัญญาบริการออกจากสัญญาเช่า ในกรณีที่สัญญามีองค์ประกอบของสัญญาเช่า

สัญญาเช่าตาม IAS 17 หมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้เช่าให้สิทธิแก่ผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์สำหรับช่วงระยะเวลาที่ตกลงกันเพื่อแลกเปลี่ยนกับค่าตอบแทน ซึ่งได้รับชำระในงวดเดียวหรือหลายงวดตามคำนิยามนี้เน้นว่ากิจการผู้เช่า หรือ กิจการผู้ให้เช่ามีความเสี่ยงและผลตอบแทนจากสัญญาเช่าหรือไม่โดยไม่ได้พิจารณาถึงสัญญามีองค์ประกอบของสัญญาเช่า และไม่ได้แยกสัญญาบริการออกจากสัญญาเช่าดังเช่น IFRS 16

การจัดประเภทสัญญาเช่า

สัญญาเช่าตาม IFRS 16 กำหนดให้กิจการที่ทำสัญญาเช่าทุกสัญญาที่มีอายุของสัญญาเช่ามากกว่า 1 ปี ใช้วิธีการบัญชีเดียวสำหรับด้านผู้เช่า (Single Lessee Accounting Model) โดยไม่มีสถานการณ์การจัดประเภทต้องพิจารณา ยกเว้นสัญญาเช่าระยะสั้น (อายุของสัญญาเช่าน้อยกว่า 1 ปี) และสัญญาเช่า ซึ่งสินทรัพย์อ้างอิงมีมูลค่าต่ำ (Low value Assets) ให้ผู้เช่ารับรู้รายการค่าเช่าตามสัญญาเช่าเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนตามวิธีเส้นตรงตลอดอายุของสัญญา หรือตามเกณฑ์อื่นที่เป็นระบบ IAS 17 จัดประเภทสัญญาเช่าเป็น 2 ประเภท คือ (1) สัญญาเช่าการเงิน และ (2) สัญญาเช่าดำเนินงานโดยสัญญาเช่าการเงินต้องพิจารณาภายใต้สถานการณ์บ่งชี้ตามที่กำหนดไว้ใน IAS 17

วิธีปฏิบัติทางบัญชี

IFRS 16 กำหนดให้ผู้เช่ารับรู้รายการสิทธิในการใช้สินทรัพย์ (ROU) เป็นรายการสินทรัพย์และภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาเป็นรายการหนี้สินจากสัญญาเช่าในงบแสดงฐานะการเงิน ยกเว้นรายการสัญญาเช่าระยะสั้น และสัญญาเช่า ซึ่งสินทรัพย์อ้างอิงมีมูลค่าต่ำ

IAS 17 กำหนดให้ผู้เช่ารับรู้รายการสัญญาเช่าการเงินเป็นสินทรัพย์และหนี้สินตามสัญญาเช่าในงบแสดงฐานะการเงิน และให้ผู้เช่ารับรู้รายการสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน

จากประเด็นความแตกต่างดังกล่าวเป็นการช่วยเพิ่มมุมมองให้ผู้ใช้งบการเงินเห็นถึงข้อบกพร่องของ IAS 17 ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องของการรับรู้รายการในงบแสดงฐานะการเงินอันจะนำไปสู่ผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ

หลักการบัญชีที่สำคัญสำหรับสัญญาเช่าตาม IFRS 16

IFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่า ได้ให้ความหมายของ “สัญญาเช่า” ว่าหมายถึง “สัญญาหรือ ส่วนของสัญญาที่ผู้ให้เช่าให้สิทธิแก่ผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์ (สินทรัพย์อ้างอิง) สำหรับช่วงระยะเวลาที่ตกลงกันเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทน” ทั้งนี้สินทรัพย์อ้างอิง คือ สินทรัพย์ตามสัญญาเช่า ซึ่งผู้ให้เช่าให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์นั้นต่อผู้เช่า ตัวอย่างเช่น บริษัท ผู้ให้เช่า จำกัด (มหาชน) ให้ สิทธิในการใช้เครื่องจักร รุ่น ABC665 แก่บริษัท ผู้เช่า จำกัด (มหาชน) สินทรัพย์อ้างอิง คือ เครื่องจักร รุ่น ABC665 เป็นต้น

การระบุสัญญาเช่า

IFRS 16 กำหนดให้กิจการระบุสัญญาเช่า ณ วันเริ่มต้นของสัญญา โดยกิจการต้อง ประเมินว่าสัญญาเป็นสัญญาเช่าหรือประกอบด้วยสัญญาเช่าหรือไม่ ทั้งนี้สัญญาจะเป็นสัญญาเช่า หรือประกอบด้วยสัญญาเช่า ให้กิจการพิจารณาสัญญาว่าเป็นการให้สิทธิในการควบคุม (Right to Control) การใช้สินทรัพย์ที่ระบุไว้ (Identified Asset) สำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนหรือไม่ ทั้งนี้สินทรัพย์ที่ระบุไว้จะถูกกำหนดไว้ในสัญญาเช่าแล้ว เช่น สิรยนต์ รุ่น หรือ หมายเลขเครื่อง หรืออาจกำหนดโดยเนื้อหา เช่น กิจการผู้เช่าสามารถใช้เครื่องจักรผลิตสินค้าได้ไม่เกิน 10 ล้านหน่วย หรือกิจการผู้เช่าสามารถใช้รถที่เช่าได้ไม่เกิน 100,000 กิโลเมตร เป็นต้น

ในการประเมินว่า สัญญาแสดงถึงการให้สิทธิในการควบคุมการใช้สินทรัพย์ที่ระบุสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือไม่ กิจการต้องประเมินตลอดระยะเวลาการใช้สินทรัพย์ว่าลูกค้าหรือผู้เช่ามีลักษณะทุกข้อดังต่อไปนี้หรือไม่

ก. สิทธิที่จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทั้งหมดจากการใช้สินทรัพย์ที่ระบุนั้น : สำหรับสิทธิที่จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากสินทรัพย์ที่ระบุได้ เช่น บริษัท ผู้ให้เช่า จำกัด (มหาชน) ให้เช่าพื้นที่อาคาร A โดยผู้เช่า ได้กำหนดพื้นที่ของอาคาร ที่จะเช่าไว้อย่างชัดเจน คือ ชั้นที่1 ขนาด 10 X 20 เมตร (รวม 200 ตารางเมตร) ในลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง สิทธิที่ผู้เช่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากสินทรัพย์ที่ระบุทั้งหมด เป็นต้น

ข. สิทธิในการสั่งการการใช้งานสินทรัพย์ที่ระบุ : ผู้เช่ามีสิทธิในการสั่งการในสินทรัพย์ที่เช่า โดยผู้เช่ามีสิทธิที่จะใช้สินทรัพย์ที่เช่าได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้เช่าได้ตลอดระยะเวลาการใช้สินทรัพย์ เช่น ผู้เช่าได้เช่าพื้นที่อาคาร A ชั้น 1 ขนาด 10 X 20 เมตร โดยผู้เช่ามีสิทธิในการจัดร้านได้ตามแผนการจัดการร้านค้าของตนเองในตำแหน่งต่างๆโดยไม่มีข้อจำกัด

ทั้งนี้หากไม่เข้าลักษณะทั้งข้อ ก และ ข ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น สัญญาที่เกิดขึ้นอาจเป็นสัญญาการให้บริการ ซึ่งผู้เช่าต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า

การแยกองค์ประกอบของสัญญา

กิจการต้องพิจารณาว่าสัญญาเป็นสัญญาเช่าหรือประกอบด้วยสัญญาเช่าโดยกิจการต้องแยกแต่ละส่วนประกอบของสัญญาเช่าในสัญญาออกเป็นสัญญาเช่าแยกต่างหาก (Separating Lease Component) จากส่วนประกอบที่ไม่เป็นสัญญาเช่า โดยสิทธิการใช้สินทรัพย์อ้างอิงถือเป็นส่วนประกอบของสัญญาเช่าที่แยกต่างหากตาม IFRS16 หากเข้าเงื่อนไขทุกข้อต่อไปนี้คือ

(1) ผู้เช่า สามารถได้รับประโยชน์ จากการใช้สินทรัพย์อ้างอิงนั้น ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์จากการใช้สินทรัพย์นั้น ๆ เองหรือประโยชน์จากการใช้ควบคู่กับทรัพยากรอื่นที่ผู้เช่ามีพร้อม เช่น กิจการได้รับประโยชน์จากการเช่าสินทรัพย์ ก มาใช้ต่างหาก หรือกิจการได้รับประโยชน์จากการเช่าสินทรัพย์ ก มาใช้ร่วมกันกับสินทรัพย์อื่นที่ผู้เช่ามีอยู่แล้ว เป็นต้น

(2) สินทรัพย์อ้างอิงไม่ได้ขึ้นอยู่กับหรือเกี่ยวข้องกับอย่างมากกับสินทรัพย์อ้างอิงอื่นในสัญญา เช่น ผู้เช่าสามารถตัดสินใจยกเลิกการเช่าสินทรัพย์อ้างอิง โดยไม่กระทบสิทธิการใช้สินทรัพย์อ้างอิงอื่น สัญญาเช่าในลักษณะนี้อาจบ่งชี้ได้ว่า สินทรัพย์อ้างอิงที่เช่านั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับหรือเกี่ยวข้องกับอย่างมากกับสินทรัพย์อ้างอิงอื่น จึงสามารถแยกเป็นสัญญาต่างหากได้

การจัดประเภทสัญญาเช่า

IFRS 16 กำหนดให้กิจการใช้วิธีการบัญชีเดียวสำหรับผู้เช่า และกำหนดให้ผู้เช่าต้องรับรู้สินทรัพย์และหนี้สิน สำหรับสัญญาเช่าทุกรายการที่มีระยะเวลาในการเช่ามากกว่า 12 เดือน เว้นแต่สินทรัพย์อ้างอิงนั้นมีมูลค่าต่ำ (Low value Assets) เช่น แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล หรือรายการที่มีมูลค่าเล็กน้อยตามนโยบายของกิจการ เป็นต้น

สำหรับข้อยกเว้นในการรับรู้รายการสำหรับสัญญาเช่าระยะสั้นและสินทรัพย์อ้างอิงมีมูลค่าต่ำ IFRS16 กำหนดให้ผู้เช่าที่เลือกใช้ข้อยกเว้น โดยไม่ต้องรับรู้เป็นสินทรัพย์และหนี้สิน แต่ให้บันทึกรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายตามวิธีเส้นตรงอย่างเป็นระบบ หรือผู้เช่าอาจปฏิบัติตามระบบอื่นที่สะท้อนประโยชน์ได้ดีกว่าวิธีเส้นตรงได้

การบัญชีสัญญาเช่าด้านผู้เช่า

IFRS16 กำหนดวิธีการบัญชีสำหรับผู้เช่า (Lessee Accounting Model) ซึ่ง ณ วันเริ่มต้นสัญญาเช่าผู้เช่าต้องพิจารณาสัญญา โดยต้องประเมินว่าเป็นสัญญาเช่าหรือมีสัญญาเช่าเป็นส่วนประกอบหรือไม่ เช่น สัญญาเช่าพื้นที่อาคาร ประกอบด้วยสัญญาให้บริการรวมอยู่ด้วยการ

พิจารณาว่ามีสัญญาเช่าเป็นส่วนประกอบให้พิจารณาที่สิทธิในการควบคุมในสินทรัพย์ที่ระบุไว้ในช่วงเวลา เพื่อการแลกเปลี่ยนกับผลตอบแทน เมื่อผู้เช่าได้ประเมินสัญญาแล้วพบว่าเป็นสัญญาเช่าตาม IFRS 16 ผู้เช่าต้องบันทึกรับรู้เป็นรายการสินทรัพย์สำหรับสิทธิการใช้สินทรัพย์(Right of Use Assets: ROU) และ รับรู้รายการหนี้สินตามสัญญาเช่า (Lease Liability) สำหรับภาระผูกพัน

การวัดมูลค่าเริ่มแรก ณ วันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผล IFRS 16 กำหนดให้ใช้ราคาทุนสำหรับรายการสิทธิการใช้สินทรัพย์ ซึ่งราคาทุนดังกล่าวประกอบด้วย

(1) จำนวนเงินที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกของหนี้สินตามสัญญาเช่า
 (2) จำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระตามสัญญาเช่า ซึ่งจ่ายชำระ ณ วันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผลหรือก่อนวันที่สัญญาเริ่มมีผล หักด้วยสิ่งจูงใจในสัญญาเช่าที่ได้รับ เช่น มูลค่าคงเหลือที่รับการประกัน เป็นต้น

(3) ต้นทุนทางตรงเริ่มแรกของผู้เช่าที่เกิดขึ้น และ

(4) ประเมินการต้นทุนที่จะเกิดขึ้นกับผู้เช่าในการรื้อและการขนย้ายสินทรัพย์อ้างอิง การบูรณะสถานที่ตั้งของสินทรัพย์อ้างอิง หรือซ่อมแซมสินทรัพย์อ้างอิงให้เป็นไปตามข้อตกลงและเงื่อนไขที่กำหนดของสัญญาเช่า

ในขณะที่รายการหนี้สินตามสัญญาเช่า ผู้เช่าต้องวัดมูลค่าหนี้สินตามสัญญาเช่าด้วยมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระตามสัญญาเช่าที่ยังไม่ได้จ่ายชำระ ณ วันนั้น จำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระ ตามสัญญาเช่าต้องคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยตามนัยของสัญญาเช่า (Implicit Rate) หากอัตรานั้นสามารถกำหนดได้ แต่หากอัตรานั้น ไม่สามารถกำหนดได้ผู้เช่าต้องใช้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมส่วนเพิ่ม (Incremental Borrowing Rate) ของผู้เช่า

การวัดมูลค่าภายหลังของสิทธิการใช้สินทรัพย์ หลังจากวันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผลผู้เช่าต้องวัดมูลค่าสิทธิ การใช้สินทรัพย์โดยใช้วิธีราคาทุน โดยให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เว้นแต่ ผู้เช่าจะใช้วิธีการวัดมูลค่าวิธีอื่น คือ วิธีมูลค่ายุติธรรม ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เรื่อง อสังหาริมทรัพย์ เพื่อการลงทุน ส่วนรายการหนี้สินตามสัญญาเช่า ให้ลดยอดบัญชีหนี้สินตามสัญญาเช่า และเพิ่มบัญชีดอกเบี้ยจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละงวด

ทั้งนี้ หลังจากวันที่สัญญาเช่าเริ่มมีผล IFRS16 กำหนดให้ผู้เช่าต้องวัดมูลค่าหนี้สินตามสัญญาเช่าใหม่เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายชำระตามสัญญาเช่า และรับรู้การวัดมูลค่าใหม่ของหนี้สินตามสัญญาเช่าด้วยการปรับปรุงสิทธิการใช้สินทรัพย์ หากเป็นไปตาม

ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ (1) มีการเปลี่ยนแปลงอายุสัญญาเช่า (2) การเปลี่ยนแปลงสิทธิเลือกซื้อสินทรัพย์อ้างอิง

การแสดงรายการในงบการเงิน

IFRS 16 กำหนดให้ผู้เช่านำเสนองบการเงินดังต่อไปนี้

งบแสดงฐานะการเงิน IFRS16 กำหนดให้ผู้เช่าแสดงรายการสิทธิการใช้สินทรัพย์เป็นรายการสินทรัพย์แยกต่างหากจากสินทรัพย์อื่น ทั้งนี้หากผู้เช่าไม่แสดงสิทธิดังกล่าวแยกต่างหากในงบแสดงฐานะการเงิน ผู้เช่าต้อง

(1) รวมสิทธิการใช้สินทรัพย์ในรายการรายบรรทัดเดียวกับสินทรัพย์อ้างอิงที่จะถูกนำเสนอหากกิจการเป็นเจ้าของสินทรัพย์นั้น และ

(2) เปิดเผยข้อมูลว่าสิทธิการใช้สินทรัพย์ถูกรวมไว้ในรายบรรทัดใดในงบแสดงฐานะการเงิน ในขณะที่รายการหนี้สินตามสัญญาเช่าแสดงเป็นรายการหนี้สินแสดงแยกจากหนี้สินอื่น ทั้งนี้หากผู้เช่าไม่แสดงหนี้สินดังกล่าวแยกต่างหากในงบแสดงฐานะการเงิน ผู้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูลว่าหนี้สินตามสัญญาเช่าถูกรวมไว้ในรายบรรทัดใดในงบแสดงฐานะการเงิน

งบกำไรขาดทุน IFRS16 กำหนดให้ผู้เช่าต้องแสดงดอกเบี้ยจ่ายที่เกิดจากหนี้สินตามสัญญาเช่าแยกต่างหากจากค่าเสื่อมราคาสำหรับสิทธิการใช้สินทรัพย์ โดยดอกเบี้ยจ่ายของหนี้สินตามสัญญาเช่าถือเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนทางการเงิน ส่วนค่าเสื่อมราคาสำหรับสิทธิการใช้สินทรัพย์ให้แสดงเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

งบกระแสเงินสด IFRS16 กำหนดให้ผู้เช่าจัดประเภทรายการที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าในกิจกรรมต่างๆ ในงบกระแสเงินสด โดยรายการจ่ายชำระเงินต้นของหนี้สินและดอกเบี้ยจ่ายจากหนี้สินจัดเป็นกิจกรรมการจัดหาเงิน (Financing Activities) หากกิจการใช้ช้อยกเว้นในการรับรู้รายการสัญญาเช่าระยะสั้น หรือสินทรัพย์อ้างอิงมีมูลค่าต่ำให้จัดประเภทรายการจ่ายชำระสัญญาดังกล่าวเป็นกิจกรรมดำเนินงาน (Operating Activities)

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้อง

2.5.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์ (2551) (อ้างถึงใน สุมารินทร์ ผกากรองและจตุร์วิทย์ เขียวชะอุ่ม : 2561) กล่าวว่า อัตราส่วนทางการเงินเป็นข้อมูลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าของรายการแต่ละรายการที่รายงานในงบการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกิจการ

อื่นหรือเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในอดีตของกิจการเองได้ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลการดำเนินงานแนวโน้ม และความเสี่ยง ของกิจการได้ดียิ่งขึ้น

อัตราส่วนทางการเงินสามารถแบ่งได้หลายประเภทและการคำนวณสามารถทำได้หลายแบบจากการคำนวณมูลค่าของแต่ละรายการที่รายงานในงบการเงิน ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินสามารถแบ่งออกได้ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สภาพคล่องภายในกิจการ (Internal Liquidity)
2. การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน (Operating Performance)
 - 2.1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Operating Efficiency)
 - 2.2 การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profitability)
3. การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis)
 - 3.1 ความเสี่ยงทางธุรกิจ (Business Risk)
 - 3.2 ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk)
 - 3.3 ความเสี่ยงทางสภาพคล่องภายนอก (External Liquidity Risk)

โดยอัตราส่วนที่นิยมใช้กันทั่วไป ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt Ratio)

4. การวิเคราะห์การเติบโต (Growth Analysis)

2.5.2 แนวคิดเกี่ยวกับความแตกต่างของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า

สุมารินทร์ ผกากรอง และ จตุรวิทย์ เขียวชะอุ่ม (2561) กล่าวว่าในมุมมองของผู้กำหนดมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าถือเป็นกิจกรรมจัดหาเงินด้วยการก่อหนี้ (Debt Financing) แต่จากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2558) เรื่อง สัญญาเช่า ที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสามารถหลีกเลี่ยงการบันทึกหนี้สิน ไปเป็นธุรกรรมนอกงบแสดงฐานะการเงิน ส่งผลให้งบการเงินด้านผู้เช่ามิได้แสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการไว้ถูกต้องเท่าที่ควร ซึ่งในปัจจุบันสภาวิชาชีพบัญชีฯ อยู่ระหว่างกระบวนการจัดทำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในปี 2563 โดยมาตรฐานฉบับใหม่จะมีข้อกำหนดให้กิจการต้องรับรู้รายการเกี่ยวกับสัญญาเช่าเข้าในงบแสดงฐานะการเงิน และทยอยรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายตลอดอายุสัญญาเช่าในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1. งานวิจัยในประเทศ

พนทิพย์ กองสินธุ์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของร่างมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เรื่อง สัญญาเช่า ต่ออัตราส่วนทางการเงินในด้านผู้เช่า กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 ในปี 2555 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเฉพาะกลุ่ม SET100 มีจำนวนทั้งสิ้น 67 บริษัท โดยเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปี หมายเหตุประกอบงบการเงิน และงบการเงินรวม จากผลการทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงิน ก่อนและหลังการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการบัญชี ฉบับใหม่ เรื่อง สัญญาเช่า พบว่าอัตราส่วนทางการเงิน 5 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรก่อนภาษีและดอกเบี้ยจ่าย อัตราส่วนกำไรก่อนภาษี ดอกเบี้ยจ่าย ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจ่าย อัตราส่วนกำไรขั้นต้น และอัตราส่วนกำไรสุทธิ นั้น มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ เรื่อง สัญญาเช่าที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้น อัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ค่าเฉลี่ยที่ได้มีค่าไม่แตกต่างกัน

วณิชฐา กิตติภูมิวงศ์ (2558) ได้ศึกษาผลกระทบของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่มีต่อคุณภาพงบการเงิน การทดลองปรับปรุงงบการเงินให้ เป็นไปตามร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 โดยทำการปรับปรุงในกลุ่มของธุรกิจ สายการบิน เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจที่ IASB คาดการณ์ไว้ว่าจะได้รับผลกระทบต่องบการเงินมากที่สุด ผลจากข้อมูลตามแบบสอบถาม พบว่า ผู้สอบบัญชีมีความเห็นว่าการเปลี่ยนนิยามสัญญาเช่า และการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดประเภทสัญญาเช่า ตามร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน เรื่อง สัญญาเช่า จะมีผลกระทบต่อความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากที่สุด ขณะที่การเปลี่ยนแปลงด้านการบันทึกบัญชีก็จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้ ในส่วนของการทดลองปรับปรุงงบการเงิน ซึ่งทำให้สินทรัพย์และหนี้สินเพิ่มสูงขึ้น จะกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินของบริษัท โดยอัตราส่วนผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจะเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงผลการดำเนินการที่แท้จริงของบริษัทได้ดียิ่งขึ้น การนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ก็จะมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน

หุตา วงษ์ยิ้ม (2558) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของประเภทของธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) และสถานะการลงทุนที่มีต่อดุลยพินิจของนักลงทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของประเภทของการทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) และสถานะการ

ลงทุน ที่มีต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินที่รับรู้ได้ของนักลงทุน และความสามารถในการตรวจพบการทำธุรกรรมนอกงบการเงิน และความสามารถในการปรับปรุงรายการการทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) ให้ถูกต้อง ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของการทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญ ต่อความสามารถของนักลงทุนในการตรวจพบ และความสามารถในการปรับปรุงรายการบัญชีในงบการเงินให้ถูกต้อง ซึ่งในกลุ่มนักลงทุนที่มีความรู้เกี่ยวกับการตกแต่งตัวเลขบัญชีนักลงทุนที่เผชิญกับการทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) ประเภทวิธีส่วนได้เสีย มีแนวโน้มในการตรวจพบการทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) และมีความสามารถในการปรับปรุงรายการบัญชีเชิงวิเคราะห์น้อยกว่านักลงทุนที่เผชิญกับการทำธุรกรรมนอกงบดุล (งบแสดงฐานะการเงิน) ประเภทสัญญาเช่าดำเนินงาน เป็นต้น

ศิริภรณ์ สุขวินุลย์ (2559) ได้ศึกษาผลกระทบของการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาบังคับใช้ ต่อการประเมินความสามารถในการพยากรณ์กำไร และการประเมินความเสี่ยงทางการเงินของผู้ใช้งบการเงิน พบว่า งบการเงินที่จัดทำตามมาตรฐานฉบับใหม่ จะทำให้งบการเงินมีความเป็นตัวแทนอันเที่ยงตรงมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ทั้งในเรื่องของการประเมินความสามารถในการพยากรณ์กำไร และการประเมินความเสี่ยงทางการเงิน ที่ผู้ใช้งบการเงินมีข้อมูลในการตัดสินใจ ช่วยเพิ่มความสามารถในการประเมินให้ตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น เนื่องจากสินทรัพย์และหนี้สินที่เกิดจากสัญญาเช่าถูกบันทึกไว้ในงบการเงินส่งผลให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถมองเห็น ภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นจากสัญญาเช่าได้อย่างชัดเจน มีข้อมูลทางการเงินที่ใช้ในการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันด้วย

สุมารินทร์ ผกาทอง และ จตุรวิทย์ เขียวชะอุ่ม (2561) ได้ศึกษาผลกระทบของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ต่ออัตราส่วนทางการเงิน ด้านผู้เช่าของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ : กรณีศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญในงบการเงินของผู้เช่า ภายหลังจากการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ซึ่งจะนำมาปฏิบัติแทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า (ปรับปรุง 2558) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ จำนวนทั้งสิ้น 64 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินประจำปี 2558 การทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงพรรณนาและใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงิน ผลการ

ศึกษาพบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย มีทิศทางเปลี่ยนแปลงที่ลดลง ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีทิศทางเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

อรอุมา ชูเมือง (2561) ได้ศึกษาผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ด้านผู้เช่า กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม SET 100 งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ด้านผู้เช่า ภายหลังจากการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ซึ่งจะนำมาปฏิบัติใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในระหว่างปี พ.ศ. 2560 (เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ได้จัดทำ ในช่วง 24 สิงหาคม 2561 - 29 ธันวาคม 2561) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ที่เปิดเผยเกี่ยวกับภาระผูกพันภายใต้สัญญาเช่าดำเนินงานที่บอกเลิกไม่ได้ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเฉพาะกลุ่ม SET100 จำนวน 69 บริษัท ไม่ได้รวมกลุ่มธุรกิจการเงินและบริษัทที่ไม่พบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาเช่าดำเนินงาน และนำข้อมูลมาประมาณมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง สำหรับงบการเงินสำหรับปี 2560 ตามแนวคิดของ Equipment Leasing & Finance Foundation (2011) ซึ่งเป็นองค์กรในสหรัฐฯ ที่ทำงานร่วมกับนักวิชาการ นักเศรษฐศาสตร์ และนักวิจัยอิสระเพื่อส่งเสริม ความรู้ของอุตสาหกรรมการเงิน สัญญาเช่าต่างๆ แล้วทำการคำนวณอัตราส่วนทางการเงินใหม่ โดยใช้ข้อมูลสินทรัพย์หนี้สินและค่าใช้จ่ายที่ประมาณขึ้นนั้น และนำอัตราส่วนทางการเงินใหม่ มาเปรียบเทียบกับอัตราส่วนทางการเงินตามข้อมูลเดิมที่แสดงอยู่ในงบการเงิน เพื่อศึกษาถึงทิศทางเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนทางการเงิน โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา และทำการทดสอบความแตกต่างผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังจากการปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า โดยใช้การวิเคราะห์การทดสอบ Paired-Samples T-test ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตรากำไรสุทธิ มีทิศทางเปลี่ยนแปลงที่ลดลง และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ มีทิศทางเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยที่อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย มีทิศทางเปลี่ยนแปลงลดลง ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Seay & Wood (2010) และเป็นไปในทิศทางที่ IASB คาดการณ์ไว้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของ

อัตราส่วนทางการเงิน หลังปฏิบัติตามร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ส่งผลกระทบในแง่ลบทั้งต่อกิจการและนักลงทุน เนื่องจากอาจทำให้มีผลกระทบในทางลบต่อราคาหลักทรัพย์ของกิจการได้และบริษัทจัดอันดับเครดิตอาจตัดสินใจผิดพลาดเกี่ยวกับกิจการเนื่องจากอัตราส่วนทางการเงินที่เปลี่ยนไปกะทันหัน อีกทั้งยังอาจทำให้กิจการไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการดำรงอัตราส่วนทางการเงินของสัญญากู้ยืมเงินที่มีอยู่เดิมได้ ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินเมื่อทราบถึงผลกระทบของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ ก็ควรที่จะใช้ความระมัดระวังในการนำตัวเลขในงบการเงินไปใช้ในการวิเคราะห์ รวมถึงผู้บริหารของกิจการควรศึกษาผลกระทบจากมาตรฐานใหม่นี้อย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจและประเมินผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น และเตรียมความพร้อมในการสื่อสารกับผู้ใช้งบการเงินเพื่อให้เข้าใจผลกระทบดังกล่าว

สุริย์ โขภรณ์ภู และ สุขจิตต์ ณ นคร (2562) ได้ศึกษาผลกระทบจากการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า ต่อผู้ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : ศึกษากลุ่มหลักทรัพย์ 100 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบในการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า ต่อผู้ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : ศึกษากลุ่มหลักทรัพย์ 100 โดยได้ใช้ระเบียบวิธีการศึกษา 3 วิธี คือ การวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการ การสัมภาษณ์เจาะลึก จำนวน 5 บริษัท ด้วยแบบสัมภาษณ์ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึกข้อมูลจากรายงานประจำปี ข้อมูลรายบริษัท/หลักทรัพย์ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รวม 33 บริษัท ใช้วิธีวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ผลการวิจัยพบว่า ไม่เกิดผลกระทบในการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า ต่อผู้ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย : ศึกษากลุ่มหลักทรัพย์ 100 ส่วนการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ในปี พ.ศ. 2563 จะมีผลกระทบต่อธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ทั้งผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการอย่างมีสาระสำคัญ ในด้านเอกสารสัญญา ลักษณะสินทรัพย์ที่เช่า การปฏิบัติในด้านการบันทึกบัญชี งบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงิน อัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์และหนี้สินจากสัญญาเช่า แต่จะทำให้งบการเงิน แสดงข้อมูลจากการทำธุรกรรมตามสัญญาเช่าได้ครบถ้วนชัดเจนขึ้น และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน

วิกานดา หมั่นเรียน (2562) ได้ศึกษาผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ มีวัตถุประสงค์

หลักเพื่อศึกษามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่ส่งผลกระทบต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และประเด็นที่สำคัญในการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการรายงานการเงินฉบับใหม่ ในการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่จำเป็น ต่อผู้ใช้งบการเงินอย่างเที่ยงธรรมมากพอต่อการตัดสินใจ ซึ่งกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะที่นำมาศึกษาถึงผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ นี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่ม SET 100 ซึ่งการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จะคัดเลือกเฉพาะบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผูกพันจากสัญญาเช่าดำเนินงานในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบความแตกต่างผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงิน ก่อนและหลังจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการ ทดสอบแบบจับคู่ (Paired T-Test) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า จะส่งผลกระทบต่อรายงานทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงินทางด้านผู้เช่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอัตราส่วนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ทำให้บริษัทมีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่เพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญ และกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้ผลกระทบ ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ เนื่องจากอุตสาหกรรมแต่ละประเภทมีลักษณะการประกอบกิจการที่แตกต่างกัน ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้สินทรัพย์แต่ละประเภทแตกต่างกัน

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Morais (2011) (อ้างถึงใน ดร.ศิลปพร ศรีจันเพชรและอนุวัฒน์ ภัคดี, 2562) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการบัญชีสัญญาเช่าเป็นหัวข้อที่ถกเถียงกัน เนื่องจากหน่วยงานกำกับดูแลของสหรัฐอเมริกาได้ออกมาตรฐานการบัญชี เกี่ยวกับสัญญาเช่าครั้งแรกในปีค.ศ. 1949 ทั้งนี้ตามรูปแบบสัญญาเช่าของ IAS 17 และ SFAS 13 ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ มายาวนานกว่า 30 ปี (Spencer & Webb, 2015) จากนักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ใช้ (Beattie, Goodacre, & Thomson, 2006) โดยให้เหตุผลว่า กิจการจะไม่รับรู้ภาวะผูกพันที่เกิดจากสัญญาเช่าทั้งหมด เป็นรายการสินทรัพย์และหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งจะนำไปสู่การขาดลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐาน ทั้งประเด็นความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevance) และการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) รวมทั้งลักษณะเชิงคุณภาพเสริมในประเด็นความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้ (Comparability) ระหว่างกิจการที่ใช้วิธีการบัญชีเกี่ยวกับสัญญาเช่าต่างกัน หรือกิจการเดียวกันในงวดเวลาที่ต่างกัน

Francesca, Alberto, and Matteo (2018) ได้ศึกษาผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์ทางการเงินและผลการดำเนินงาน: IFRS 16 ซึ่งจะวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดตัวมาตรฐานการบัญชีใหม่ International มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 16 (IFRS 16) สัญญาเช่า การใช้ประโยชน์ทางการเงิน และผลการดำเนินงานของนิติบุคคลใหม่นี้ มาตรฐานการบัญชี เริ่มใช้เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2559 และจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2562 มันจะมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่องบการเงินของบริษัท จดทะเบียนที่ใช้ IFRS และเปลี่ยนแปลงพื้นฐานหลักการของระบบบัญชีปัจจุบัน จุดมุ่งหมายของเราคือการประมาณผลกระทบของการประยุกต์ใช้ IFRS 16 ในผู้ออกงบการเงินที่อยู่ในรายการและผลกระทบที่แตกต่างกันที่มาตรฐานใหม่อาจมีแตกต่างกัน ภาคกิจกรรมงานวิจัยนี้ประมาณการผลกระทบของ IFRS 16 ต่ออัตราส่วนหนี้สิน/สินทรัพย์รวม EBITDA/รายได้ และหนี้สิน/ส่วนของผู้ถือหุ้น ข้อเสนอสรุปผลกระทบต่อการดำเนินงานของเอนทิตีและสุทธิฐานะการเงิน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในงบการเงินของผู้เช่าจะมีความสำคัญการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงบดุลจะมีการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์การเช่าการเพิ่มขึ้นของการเงินหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้นที่ลดลง ในขณะที่ในงบกำไรขาดทุนจะมี EBITDA เพิ่มขึ้นและต้นทุนทางการเงินที่เพิ่มขึ้น ผลกระทบของการประยุกต์ใช้ IFRS 16 จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับการใช้งาน สัญญาเช่าดำเนินงานระหว่างภาคธุรกิจต่างๆ สัญญาเช่าเป็นแหล่งที่สำคัญและมีความยืดหยุ่น การจัดหาเงินทุน บริษัทจดทะเบียนที่ใช้ IFRS และ US GAAP คาดว่ามีค่าเช่าประมาณ 3.3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ภาวะผูกพัน สุดท้ายการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่เป็นไปได้ของการสื่อสารของหน่วยงาน โดยเน้นที่มาตรการประสิทธิภาพทางเลือก

Morales-Diaz and Zamora-Ramirez (2018) ได้ศึกษาผลกระทบของ IFRS 16 ต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ : แนวทางวิธีการใหม่ ในเดือนมกราคม 2559 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้ออกมาตรฐานใหม่สำหรับการบัญชีสัญญาเช่า IFRS 16 จะนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากสัญญาเช่าดำเนินงานส่วนใหญ่ในปัจจุบันโดยผู้เช่า วิเคราะห์ผลกระทบของรูปแบบการบัญชีใหม่ที่มีต่อการเงินที่สำคัญของกิจการโดยมีส่วนช่วยในการวิจัยโดยทำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสัญญาเช่าดำเนินงาน เปลี่ยนแปลงวิธีการประมาณระยะเวลาการและวิธีการได้รับอัตราคิดลด นอกจากนี้ยังใช้ตัวอย่างที่ครอบคลุมมากขึ้น จากการวิจัยก่อนหน้านี้ พบว่า ผลกระทบที่สำคัญอย่างเป็นระบบต่ออัตราส่วนทางการเงินในงบดุลที่สำคัญ โดยมีขนาดที่ขึ้นอยู่กับความเข้มของสัญญาเช่าดำเนินงานของภาคธุรกิจ โดยทั่วไปผลกระทบโดยประมาณจะสูงกว่าที่ได้รับในการศึกษาก่อนหน้านี้ ภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ได้แก่ ค้าปลีก โรงแรมและการขนส่งไม่พบผลลัพธ์ที่สอดคล้องกันโดยคำนึงถึงผลกระทบต่ออัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

Murat and Arzu-Buse (2019) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างการเปรียบเทียบ LMSE FRS และ TFRS และการบัญชีเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินในตุรกี การเร่งทำธุรกรรมทางการเงินในระดับโลกเกิดขึ้นหลังจากเกิดวิกฤตในปี 2008 ในบริบทของการวิจัยและรายงานที่เขียนโดยประเทศต่างๆ ซึ่งแต่ละประเทศหรือภูมิภาคมีลักษณะที่แตกต่างกันในแง่ของการดำเนินการให้เข้าทางการเงิน ถึงแม้ว่าการเข้าซื้อทางการเงิน การทำธุรกรรมขึ้นอยู่กับตัวแสดงที่แตกต่างกันปริมาณธุรกรรมที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะกลายเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าคือส่วนใหญ่จะใช้ในภาคที่เกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างและการก่อสร้างเครื่องจักรในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเผยการปรับปรุงโครงสร้างและความแตกต่างการบัญชีและนอกจากนี้ยังมีการประเมินธุรกรรมภาษีโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาธุรกรรมทางการเงินเข้าซื้อและโดยใช้วิธีเปรียบเทียบระหว่างมาตรฐานการรายงานทางการเงินของตุรกี

Nihan and Deniz-Umut (2020) ได้ศึกษาผลของมาตรฐานการเข้า IFRS 16 ต่องบการเงินและการวิจัยภาคการค้าปลีก IFRS 16 Leasing Standard ซึ่งออกเมื่อเดือนมกราคม 2559 ควบคุมหลักการรับรู้ การวัดผล และการรายงานของธุรกรรมการเข้าทั้งหมดโดยไม่สร้างความแตกต่างระหว่างกิจกรรมการเข้าทางการเงินและการดำเนินงานและด้วยเหตุนี้ จึงแนะนำหลักการที่คล้ายคลึงกัน ทั้งสำหรับสัญญาเช่าทางการเงินและการดำเนินงาน มาตรฐานจะมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 ด้วยการบังคับใช้ IFRS 16 มาตรฐาน IAS 17 ก่อนหน้าที่ควบคุมกิจกรรมการเข้าทางการเงินจะหยุดลง ในการศึกษานี้กฎระเบียบใหม่ที่นำมาใช้โดยมาตรฐานใหม่ จะได้รับการวิเคราะห์และผลกระทบของมาตรฐานใหม่ จะอธิบายอัตราส่วนทางการเงินระหว่างมาตรฐานเดิมและมาตรฐานใหม่ มาตรฐานนี้จะนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเงินที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบริษัทที่ใช้สัญญาเช่าดำเนินงานที่สำคัญ เช่น บริษัทการบิน หน่วยงานค้าปลีก บริษัทท่องเที่ยวและพักผ่อน บริษัทจัดจำหน่าย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องผลกระทบจากการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ต่ออัตราส่วนทางการเงินด้านผู้เช่าของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา กลุ่มธุรกิจสื่อสารและธุรกิจค้าปลีก โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ งบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเลือกศึกษา งบการเงินของบริษัทกลุ่มธุรกิจสื่อสาร 27 บริษัท และ กลุ่มธุรกิจค้าปลีก 24 บริษัท ในระหว่างปี พ.ศ. 2562 และ 2563 จำนวนรวม 51 บริษัท

3.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อรวบรวมอัตราส่วนทางการเงินในงบการเงินของบริษัทที่ต้องการศึกษา คือ กลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีกที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) โดยรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังนี้ คือ

1. คำนวณอัตราส่วนทางการเงินของงบการเงินในปี 2562 ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า
2. คำนวณอัตราส่วนทางการเงินของงบการเงินในปี 2563 ตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบเชิงปริมาณ โดยใช้การวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปของค่าสถิติพื้นฐาน ของอัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio analysis) ที่เกี่ยวข้องจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแสดงผลในรูปค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งแสดงค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปร ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation :SD)

ส่วนที่ 2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ในการทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงิน ก่อนและหลังจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ โดยใช้วิธีการทดสอบแบบจับคู่ (Paired Sample T-Test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น จากกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากจำนวนบริษัททั้งหมด 51 บริษัท ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มธุรกิจสื่อสาร 27 บริษัท และ กลุ่มธุรกิจค้าปลีก 24 บริษัท

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง ผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญของการนำมาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าสถิติของการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ค่าสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มธุรกิจสื่อสาร สามารถแสดงได้ตามตาราง 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนากลุ่มธุรกิจสื่อสาร (n=27)

อัตราส่วนทางการเงินกลุ่มสื่อสาร	หน่วย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Debt_Before	ร้อยละ	0.13	0.85	0.57	0.19
Debt_After	ร้อยละ	0.16	0.89	0.59	0.21
DE_Before	เท่า	0.15	5.98	2.05	1.63
DE_After	เท่า	0.22	24.21	3.20	4.78
Gross Profit_Before	ร้อยละ	4.33	92.85	27.43	18.35
Gross Profit_After	ร้อยละ	(3.96)	98.27	24.80	19.23
Operating Profit_Before	ร้อยละ	(34.33)	50.03	6.98	15.86
Operating Profit_After	ร้อยละ	(93.73)	26.89	5.97	21.54
Net Profit_Before	ร้อยละ	(45.00)	184.37	10.04	37.70
Net Profit_After	ร้อยละ	(97.01)	248.33	7.87	53.44
ROA_Before	ร้อยละ	(8.91)	28.37	6.51	7.68
ROA_After	ร้อยละ	(40.31)	22.84	5.10	10.58
ROE_Before	ร้อยละ	(28.47)	49.20	10.94	16.61
ROE_After	ร้อยละ	(91.61)	37.88	4.58	27.14

Debt_Before อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมก่อนปรับปรุง	Debt_After อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมหลังปรับปรุง
DE_Before อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นก่อนปรับปรุง	DE_After อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นหลังปรับปรุง
Gross Profit_Before อัตราส่วนกำไรขั้นต้นก่อนปรับปรุง	Gross Profit_After อัตราส่วนกำไรขั้นต้นหลังปรับปรุง
Operating Profit_Before อัตราส่วนกำไรจากดำเนินงานก่อนปรับปรุง	Operating Profit_After อัตราส่วนกำไรจากดำเนินงานหลังปรับปรุง
Net Profit_Before อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนปรับปรุง	Net Profit_After อัตราส่วนกำไรสุทธิหลังปรับปรุง
ROA_Before อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมก่อนปรับปรุง	ROA_After อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมหลังปรับปรุง
ROE_Before อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นก่อนปรับปรุง	ROE_After อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นหลังปรับปรุง

จากข้อมูลในตารางที่ 4.1 ของกลุ่มธุรกิจสื่อสาร พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 0.57 เป็น 0.59 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 2.05 เป็น 3.20 อัตราส่วนกำไรขั้นต้นค่าเฉลี่ยลดลงจาก 27.43 เป็น 24.80 อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานค่าเฉลี่ยลดลงจาก 6.98 เป็น 5.97 อัตราส่วนกำไรสุทธิค่าเฉลี่ยลดลงจาก 10.04 เป็น 7.87 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมค่าเฉลี่ยลดลงจาก 6.51 เป็น 5.10 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นค่าเฉลี่ยลดลงจาก 10.94 เป็น 4.58

4.2 ค่าสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มธุรกิจค้าปลีก สามารถแสดงได้ตามตาราง 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงพรรณนากลุ่มธุรกิจค้าปลีก (n=24)

อัตราส่วนทางการเงินกลุ่มค้าปลีก	หน่วย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Debt_Before	ร้อยละ	0.04	0.67	0.31	0.18
Debt_After	ร้อยละ	0.07	0.58	0.28	0.15
DE_Before	เท่า	0.04	2.00	0.54	0.52
DE_After	เท่า	0.08	1.38	0.45	0.37
Gross Profit_Before	ร้อยละ	10.11	79.14	35.53	19.94
Gross Profit_After	ร้อยละ	3.10	79.11	37.06	19.21
Operating Profit_Before	ร้อยละ	(7.58)	29.14	7.24	7.90
Operating Profit_After	ร้อยละ	(15.19)	34.58	9.38	13.26
Net Profit_Before	ร้อยละ	(6.68)	22.77	5.83	6.73
Net Profit_After	ร้อยละ	(12.29)	46.92	7.63	11.42
ROA_Before	ร้อยละ	(5.17)	31.32	5.99	7.06
ROA_After	ร้อยละ	(8.98)	56.94	7.61	12.69
ROE_Before	ร้อยละ	(16.39)	53.33	7.07	11.94
ROE_After	ร้อยละ	(11.08)	79.78	9.42	18.04

Debt_Before อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมก่อนปรับปรุง	Debt_After อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมหลังปรับปรุง
DE_Before อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นก่อนปรับปรุง	DE_After อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นหลังปรับปรุง
Gross Profit_Before อัตราส่วนกำไรขั้นต้นก่อนปรับปรุง	Gross Profit_After อัตราส่วนกำไรขั้นต้นหลังปรับปรุง
Operating Profit_Before อัตราส่วนกำไรจากดำเนินงานก่อนปรับปรุง	Operating Profit_After อัตราส่วนกำไรจากดำเนินงานหลังปรับปรุง
Net Profit_Before อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนปรับปรุง	Net Profit_After อัตราส่วนกำไรสุทธิหลังปรับปรุง
ROA_Before อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมก่อนปรับปรุง	ROA_After อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมหลังปรับปรุง
ROE_Before อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นก่อนปรับปรุง	ROE_After อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นหลังปรับปรุง

จากข้อมูลในตารางที่ 4.2 ของกลุ่มธุรกิจค้าปลีก พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมค่าเฉลี่ยลดลงจาก 0.31 เป็น 0.28 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นค่าเฉลี่ยลดลงจาก 0.54 เป็น 0.45 อัตราส่วนกำไรขั้นต้นค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 35.53 เป็น 37.06 อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 7.24 เป็น 9.38 อัตราส่วนกำไรสุทธิค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 5.83 เป็น 7.63 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 5.99 เป็น 7.61 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 7.07 เป็น 9.42

4.3 ค่าสถิติเชิงอนุมานของความแตกต่างของกลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีก

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงิน โดยทำการทดสอบแบบจับคู่ก่อนและหลัง (Paired Samples T-Test)

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังจากการปฏิบัติตาม TFRS16 สัญญาเช่า ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีก

อัตราส่วนทางการเงินเปรียบเทียบ (Paired Samples T-Test)	หน่วย	กลุ่มธุรกิจสื่อสาร		กลุ่มธุรกิจค้าปลีก	
		Mean	Sig. (2-tailed)	Mean	Sig. (2-tailed)
Debt_Before - Debt_After	ร้อยละ	(0.0189)	0.000***	0.0375	0.000***
DE_Before - DE_After	เท่า	(1.1500)	0.012**	0.0850	0.000***
GP_Before - GP_After	ร้อยละ	2.6281	0.000***	(1.5283)	0.000***
OP_Before - OP_After	ร้อยละ	1.0111	0.067*	(2.1408)	0.037**
NP_Before - NP_After	ร้อยละ	2.1681	0.000***	(1.8046)	0.094*
ROA_Before - ROA_After	ร้อยละ	1.4044	0.005***	(1.6158)	0.019**
ROE_Before - ROE_After	ร้อยละ	6.3630	0.002***	(2.3517)	0.004***

* มีความสัมพันธ์ ระดับนัยสำคัญที่ 0.10 ** มีความสัมพันธ์ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 *** มีความสัมพันธ์ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

จากข้อมูลในตารางที่ 4.3 สามารถสรุปผลโดยพิจารณาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการประกาศใช้จะส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินใน 2 กลุ่ม คือ

ในกลุ่มธุรกิจสื่อสาร อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนอัตราส่วนกำไรสุทธิ มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 กลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีสาระสำคัญ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ด้านผู้เช่า ก่อนและหลังจากการนำมาตราฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และประเด็นที่สำคัญในการรับรู้การเปลี่ยนแปลงของมาตรฐานการรายงานการเงินฉบับใหม่ ในการนำเสนอและเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่จำเป็น ต่อผู้ใช้งบการเงินอย่างเที่ยงธรรมมากพอต่อการตัดสินใจซึ่งกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะที่นำมาศึกษาถึงผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่าที่ส่งผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินของบริษัท จึงได้จำนวนบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 51 บริษัท โดยสามารถจำแนกตามกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสื่อสาร 27 บริษัท และกลุ่มค้าปลีก 24 บริษัท การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยเป็นการเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) วิธีการศึกษา ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของค่าสถิติพื้นฐาน เกี่ยวกับผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแสดงผลในรูป ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งแสดงค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวแปร ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) และทำการทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงินก่อนและหลังจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับใหม่ โดยใช้วิธีการทดสอบแบบจับคู่ (Paired Samples T-Test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนผู้ถือหุ้น จากจำแนกกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากจำนวนบริษัททั้งหมด 51 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 100.00 ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธุรกิจสื่อสาร จำนวน 27 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 52.94 กลุ่มธุรกิจค้าปลีก จำนวน 24 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 47.06 ผลการศึกษาเรื่องผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ของการนำมาตราฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า

มาปฏิบัติใช้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก่อนและหลังปี พ.ศ. 2563 ทั้งหมด 51 บริษัท

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลสรุปความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงิน ทั้ง 7 อัตราส่วน หลังนำมาตรฐานรายงานทางการเงิน เรื่อง สัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มธุรกิจสื่อสาร อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนอัตราส่วนกำไรสุทธิ มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 กลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีสาระสำคัญ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า เมื่อมีการปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินตาม TFRS16 เรื่องสัญญาเช่า อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญด้านผู้เช่า ของกลุ่มธุรกิจสื่อสารทั้ง 7 อัตราส่วน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันที่ถดถอยลง คือ การเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นผลจากการเพิ่มทั้งสินทรัพย์และหนี้สินด้วยจำนวนที่เท่ากัน แต่จำนวนรวมของสินทรัพย์และหนี้สินรวมที่ใช้คำนวณไม่เท่ากัน จึงเป็นสาเหตุทำให้อัตราส่วนทางการเงินที่นำมาคำนวณมีค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น เป็นผลจากการเพิ่มหนี้สินหมุนเวียนและไม่หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงินโดยส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ได้รับผลกระทบ แต่ส่วนที่สำคัญคือหนี้สินที่นำมาคำนวณอัตราส่วนทางการเงินเพิ่มขึ้น ส่วนอัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทน

ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีทิศทางเปลี่ยนแปลงที่ลดลง เนื่องจากมาตรฐานฉบับใหม่ TFRS 16 ไม่ต้องบันทึกค่าเช่าจ่ายไว้ในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แต่ต้องรับรู้ค่าตัดจ่ายหรือค่าเสื่อมราคาแทน ซึ่งคาดว่าค่าเสื่อมราคาที่บันทึกเข้ามาในงบกำไรขาดทุนนั้นมีจำนวนน้อยกว่าค่าเช่าจ่ายที่ตัดออกไปแต่ที่ทำให้กำไรสุทธิลดลง อาจเกิดจากการรับรู้ดอกเบี้ยจ่ายหนี้สินตามสัญญาเช่าที่ต้องมีมูลค่ามาก เนื่องจากความไม่แน่นอนและขึ้นอยู่กับมูลค่าของสัญญาเช่าของกิจการ และอัตราภาษีเงินได้จึงทำให้กำไรลดต่ำลง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยออกมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Seay & Wood (2010) การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนทางการเงินส่วนใหญ่ไปในทิศทางที่ส่งผลกระทบต่อกิจการ ซึ่งการที่กิจการมีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นหรือต่อสินทรัพย์รวมที่เพิ่มสูงขึ้นนั้น ย่อมส่งผลเสียต่อโครงสร้างทางการเงินของบริษัท อาจกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน และอาจทำให้มีผลกระทบในทางลบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทได้

ส่วนกลุ่มธุรกิจค้าปลีก อัตราส่วนทางการเงินทั้ง 7 อัตราส่วน มีทิศทางเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางเดียวกันที่ดีขึ้น คือ การลดลงของอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นผลจากการเพิ่มทั้งสินทรัพย์ และหนี้สินด้วยจำนวนที่เท่ากัน แต่จำนวนรวมของสินทรัพย์และหนี้สินรวมที่ใช้คำนวณไม่เท่ากันและจากการลดลงหนี้สินหมุนเวียนและไม่หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงิน จึงเป็นสาเหตุทำให้อัตราส่วนทางการเงินที่นำมาคำนวณมีค่าเฉลี่ยที่ลดลง และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ยลดลงเป็นผลจากการลดลงหนี้สินหมุนเวียนและไม่หมุนเวียนในงบแสดงฐานะการเงินโดยส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ได้รับผลกระทบแต่ส่วนที่สำคัญคือหนี้สินที่นำมาคำนวณอัตราส่วนทางการเงินลดลง ส่วนอัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีต่อกิจการ เนื่องจากมาตรฐานฉบับใหม่ TFRS 16 ไม่ต้องบันทึกค่าเช่าจ่ายไว้ในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แต่ต้องรับรู้ค่าตัดจ่ายหรือค่าเสื่อมราคาแทน ซึ่งคาดว่าค่าตัดจ่ายหรือค่าเสื่อมราคาที่บันทึกเข้ามาในงบกำไรขาดทุนนั้นมีจำนวนน้อยและอาจเกิดจากการรับรู้ดอกเบี้ยจ่ายหนี้สินตามสัญญาเช่าที่มีมูลค่าไม่มาก ซึ่งขึ้นอยู่กับมูลค่าของสัญญาเช่าของกิจการและอัตราภาษีเงินได้ จึงทำให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้เลือกศึกษาเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของกลุ่มธุรกิจสื่อสารและกลุ่มธุรกิจค้าปลีก ดังนั้น การศึกษาในครั้งต่อไป อาจจะเพิ่ม

กลุ่มการศึกษาโดยการเลือกบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อจะได้ทราบถึงผลกระทบของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

5.3.2 เมื่อมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มีผลบังคับใช้จะส่งผลให้อัตราส่วนทางการเงินเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนดังนั้นอาจจะศึกษาในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและราคาของหลักทรัพย์เพิ่มเติม

5.3.3 ผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะนักลงทุนจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจมาตรฐานการบัญชีฉบับดังกล่าว เพื่อเตรียมความพร้อมของข้อมูลและผลกระทบต่อบการเงินและราคาหุ้นจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ฝนทิพย์ กองสินธุ์. (2557). ผลกระทบของร่างมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ เรื่องสัญญาเช่าต่ออัตราส่วนทางการเงินในด้านผู้เช่า กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่ม SET100 (การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิกานดา หมั่นเรียน. (2562). ผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่องสัญญาเช่า มาปฏิบัติใช้ต่อกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรนิษฐา กิตติภูมิวงศ์. (2558). ผลกระทบของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ที่มีต่อคุณภาพงบการเงิน (การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). วิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริกษ สุขวิบูลย์. (2559). ผลกระทบจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาบังคับใช้ต่อวิจรรณญาณของผู้ใช้งบการเงินในการประเมินความสามารถในการพยากรณ์กำไรและการประเมินความเสี่ยงด้านการเงิน (การศึกษาค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). วิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริจันทร์ เหลืองธนหิรัณย์. (2560). IFRS16 เรื่องสัญญาเช่าและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐาน. สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. จาก <https://www.tfac.or.th>.
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร, และอนุวัฒน์ ภัคดี. (สิงหาคม 2562). มาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่องสัญญาเช่ามีอะไรใหม่. วารสารสภาวิชาชีพบัญชี, ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2562.
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (สิงหาคม 2556). ทิศทางการบัญชีสัญญาเช่า. วารสารวิชาชีพบัญชี, 9(25), 9-13.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2564, จาก http://www.tfac.or.th/TFRS_16_revised_2563.pdf/.
- สุมารินทร์ ผกาทอง, และจตุรวิทย์ เขียวชะอุ่ม. (2561). ผลกระทบของร่างมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่าต่ออัตราส่วนทางการเงิน ด้านผู้เช่าของบริษัทจดทะเบียน

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ กรณีศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day ครั้งที่ 2, June 8, 2018 University of the Thai Chamber of Commerce (น. 547-558).

สุริย์ โขษกรนนท์, และสุขจิตต์ ณ นคร. (2562). ผลกระทบจากการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า ต่อผู้ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีส ซึ่งของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศึกษาในกลุ่มหลักทรัพย์ 100 (การศึกษา ค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

หุตา วงษ์ยิ้ม. (2558). ผลกระทบของประเภทของธุรกรรมนอกงบดุลและสถานะการลงทุนที่มี ต่อดุลยพินิจของนักลงทุน (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อังครัตน์ เจริญจริวัฒน์. (2551). การวิเคราะห์งบการเงิน (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

อรอุมา ชูเมือง. (2561). ผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินของร่างมาตรฐาน การรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า ด้านผู้เช่า กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม SET100 (การศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาต่างประเทศ

Magli, F., Nobolo, A., & Ogliari, M. (2018). The Effects on Financial Leverage and Performance The IFRS 16. *International Business Research*; Vol.11, No. 8; 2018 ISSN 1913-9004 E-ISSN 1913-9012, Published by Canadian Center of Science and Education.

Jose, M. D., & Constancio, Z. R. (2018). Effects of IFRS 16 on Key Financial Ratios: A New Methodological Approach. *Accounting in Europe*, 15(1), 1-33. 10.1080/17449480.2018.1433307.

Karahan, M., & Ayvalioglu, A. B. (2019). The Differences Between LMSE FRS and TFRS Comparison And Accounting On Financial Leasing Transactions In Turkey. *The Journal of Accounting and Finance- August 2019 Special Issue 1-14*, ISSN: 2146-3042, 10.25095/mufad.605915.

- Akdogan, N., & Erhan, D. U. (2020). The Effect of IFRS16 Leasing Standard on Financial Statements and A Research on Retail Sector. *DergisiPark, Muhasebe Bilim Dunyas Dergisi*, 22(1), 164-191.
- Sharon, S., & Janet, W. (2010). The Economic Impact of FASB's Proposed New Lease Accounting Standard. Retrieved 2017, January 30, from <http://www.aabri.com/>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มธุรกิจสื่อสาร ที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 27 บริษัท

ลำดับที่	รายชื่อบริษัท	อักษรย่อ
1	บริษัท แอดวานซ์อินโฟร์เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	ADVANCE
2	บริษัท แอ็ดวานซ์ อินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	AIT
3	บริษัท เอแอลที เทเลคอม จำกัด (มหาชน)	ALT
4	บริษัท บลิส อินเทลลิเจนซ์ จำกัด (มหาชน)	BLISS
5	บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	DTAC
6	บริษัท ฟอรัท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	FORTH
7	บริษัท ฮิวแมนิก้า จำกัด (มหาชน)	HUMAN
8	บริษัท อินเทอร์เน็ตลิงก์ คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	ILINK
9	บริษัท อินเทอร์เน็ตประเทศไทย จำกัด (มหาชน)	INET
10	บริษัท อินทัช โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)	INTUCH
11	บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	JAS
12	บริษัท เจ มาร์ท จำกัด (มหาชน)	JMART
13	บริษัท เจ.อาร์.ดับเบิลยู. ยูทิลิตี้ จำกัด (มหาชน)	JR
14	บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็มส์ จำกัด (มหาชน)	JTS
15	บริษัท เอ็มเอฟอี ซี จำกัด (มหาชน)	MFEC
16	บริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	MSC
17	บริษัท พรีเมียร์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน)	PT
18	บริษัท สามารถคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	SAMART
19	บริษัท สามารถเทเลคอม จำกัด (มหาชน)	SAMTEL
20	บริษัท สามารถ ดิจิตอล จำกัด (มหาชน)	SDC
21	บริษัท เอสไอเอส ดิสทริบิวชั่น (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	SIS
22	บริษัท เอสวีไอเอ จำกัด (มหาชน)	SVOA
23	บริษัท ซิมโฟนี คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน)	SYMC
24	บริษัท ซินเน็ค (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	SYNEX
25	บริษัท ไทยคม จำกัด (มหาชน)	THCOM
26	บริษัท ทูรคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	TRUE
27	บริษัท ทีดับบลิวแซด คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)	TWZ

ภาคผนวก ข

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มธุรกิจค้าปลีก ที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 24 บริษัท

ลำดับที่	รายชื่อบริษัท	อักษรย่อ
1	บริษัท เอเชีย ไฟฟ์ ไทซูติคอลส์ จำกัด (มหาชน)	APCO
2	บริษัท บุคคินิวซีตี จำกัด (มหาชน)	BTNC
3	บริษัท ซีพีแอล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	CPL
4	บริษัท คู เคย์ คริม จำกัด (มหาชน)	DDD
5	บริษัท ดี.ที.ซี.อินเตอร์สตีส์ จำกัด (มหาชน)	DTCI
6	บริษัท ไอ.ซี.ซี. อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	ICC
7	บริษัท แจกเจียอุตสาหกรรม (ไทย) จำกัด (มหาชน)	JCT
8	บริษัท โรจุกิส อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	KISS
9	บริษัท กันยงอีเลคทริก จำกัด (มหาชน)	KYE
10	บริษัท ไลท์ติ้ง แอนด์ อีควิปเมนต์ จำกัด (มหาชน)	L&E
11	บริษัท โมเดิร์นฟาร์มกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	MODERN
12	บริษัท นิวซีดี (กรุงเทพฯ) จำกัด (มหาชน)	NC
13	บริษัท โอ ซี ซี จำกัด (มหาชน)	OCC
14	บริษัท แพนเอเชียฟูดแวร์ จำกัด (มหาชน)	PAF
15	บริษัท เอส แอนด์ เจ อินเตอร์เนชั่นแนล เอนเตอร์ไพรส์ จำกัด (มหาชน)	S&J
16	บริษัท ซาบีน่า จำกัด (มหาชน)	SABINA
17	บริษัท สยามสตีลอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)	SIAM
18	บริษัท ศรีตรัง โกลฟส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	STGT
19	บริษัท สหยูเนี่ยน จำกัด (มหาชน)	SUC
20	บริษัท ทรูลักษ์ จำกัด (มหาชน)	TNL
21	บริษัท ไทยนิปปอนรับเบอร์อินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	TNR
22	บริษัท ไทยออปติคอล กรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	TOG
23	บริษัท ไทยเรยอน จำกัด (มหาชน)	TR
24	บริษัท เชียรสุรัตน์ จำกัด (มหาชน)	TSR

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

มสารีศม์ ดิฐวงศ์วัชร

ประวัติการศึกษา

ปีการศึกษา ปี 2537 บัณฑิต

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ตำแหน่งงานและ

สมุห์บัญชี

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

บริษัท ญาติ คิวลอปเมนท์ จำกัด

